

ATATÜRK BAŞINDAN İTİBAREN DEVLETÇİYDİ

Aydınlık Gazetesi, 8 Ağustos 2015

Yıldırım Koç

1920'li ve 1930'lu yıllarda Mustafa Kemal ve arkadaşları, "devlet sosyalizmi"ni savunduklarında, anladıkları ve kastettikleri "devletçilik" idi.

Mustafa Kemal Paşa 1919 yılında Havza'da Sovyet Rusya temsilcisi Budu Mdivani ile görüştüğünde, ona Anadolu'da kurulacak hükümetin "devlet sosyalizmi"ni benimseyeceğini söyledi.

CELAL BAYAR DEVLET SOSYALİZMİNİ SAVUNUYORDU.

1921 yılının İktisat Vekili Celal (Bayar) Bey, 16 Şubat veya 16 Mart 1921 günü *Hakimiyeti Milliye Gazetesi*'ne verdiği demeçte devlet sosyalizmini şöyle savunuyordu:

"Devlet Sosyalizmine muarız olanlar (karşı çıkanlar), ferdiyeti kuvvetli; sermayesi mebzul (bol) memleketler ahalisidir. Tanzimat-ı Hayriye'den beri gayr-ı müsavî (eşit olmayan) şerait tahtında (koşullar altında) Avrupa kapitalinin memleketimize mümtaz bir şekilde girmesinin ve menabi-i iktisadiyemize (ekonomik kaynaklarımıza) hâkim bulunmasının müessif (üzücü) tesir ve neticeleri gözümüzün önündedir.

"Devlet Sosyalizminin veyahut bu esasata müteallik (ilişkin) her hangi iktisadî ve içtimaî (toplumsal) nazariyelerin memleketimizde tatbikinden mütevellit (doğan) faydaları yakından görmek için Anadolu'yu baştan başa tetkik ile mahsulât ve masnâatımızı (ürünlerimizi) nev'î ve derecelerine göre tasnif etmek ve her bir nev'î için mahiyetine ve hususî şekline nazaran karar ittihaz eylemek (almak) iktiza eder (gerekir) (...)

"Devlet sosyalizminin fevaidini (yararlarını) müteaddit misâllerle teyit etmek mümkündür. Burada uzun süreceği için başka zamana tâlikını (bırakılmasını) daha muvafık (uygun) buluyorum. Şu kadar söyleyeyim ki Almanya'da devlet sosyalizminin tatbiki pek güzel neticeler vermişti."

HAKİMİYETİ MİLLİYE GAZETESİ: DEVLET SOSYALİZMİ=DEVLETÇİLİK

Bu dönemin en önemli yayın organı *Hakimiyeti Milliye Gazetesi*'ydi. Mustafa Kemal Paşa'nın doğrudan denetimi ve yönlendirmesi altındaki bu gazetede Hüseyin Ragıp imzasıyla 6-7-8 Mart 1921 günleri yayımlanan "Sağdan Sola Doğru" başlıklı üç makale, bu konuyu ayrıntılı olarak ele almaktadır.

Hüseyin Ragıp (Baydur), *Hakimiyeti Milliye*'nin yazarları müdürlüğünü yapmış, önemli devlet görevlerinde bulunmuş bir kişiydi ve Dr.Reşit Galip'in ağabeyidir.

Hüseyin Ragıp Bey'in makalelerinin ilgili bölümleri aşağıda sunulmaktadır:

"İktisat Vekili Celâl Beyefendi'nin, birkaç gün evvel yazıımıza devlet sosyalizminin faydalarından bahsetmiş olması, bu mühim sorunda hükümetin de bizimle hemfikir olduğunu gösterir. Bütün bu izahattan anlaşılır ki, dünya hadiseleri, siyasetinde olduğu kadar iktisadiyatında da devletçiliğe, sosyalizme, sola doğru gitmektedir. Bu cihani istikamete aykırı gitmek için, insanın pek olumsuz bir kaniya sahip olması lazım gelir. Dolayısıyla her millet gibi bizim de, gideceğimiz yol, kendi kendine açılmış oluyor."

"Sosyalizmin pek çok esaslarını, milli idaremizi bozmadan alır, tatbik ederiz. Mesela şirketleri yavaş yavaş millileştiririz. Hükümet tekelini halk lehine çoğaltırız ve ayrıntısı burada uzun sürecektir daha birçok ıslahat yaparız. Özel tabiriyle, bir nevi devlet sosyalisti oluruz. Fakat hakiki vasfımız, Avrupa matbuatının koyduğu isimdir: Milliyetperver Ankara Hükümeti."

1931 yılında Afetinan imzasıyla yayımlanan *Medenî Bilgiler* kitabında Mustafa Kemal Paşa'nın yazdığı bölümde anlatılan "devlet sosyalizmi", devletçilik ve sosyal devlettir. *Medeni Bilgiler*'deki ilgili bölüm şöyledir: "Bu içtimaî teminlere devlet sosyalistliğine yaklaşarak varılabilir. Bu yol, kanun yoludur."

Kemalistler başından itibaren devletçiydi.